

РОЛЬ ІНФОРМАЦІЙНОЇ СКЛАДОВОЇ В ПРОЦЕСІ ПРИЙНЯТТЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ

Важливість інформації (від лат. *informatio*— «навчення», «відомості», «сповіщення») для управлінського процесу визначає той факт, що інформація є первинною ланкою у функціональному ланцюзі: інформація → рішення → дія. Дослідження інформаційного аспекту управління займає одне з провідних місць у сучасній теорії управління. Цей факт підтверджується наявністю великої кількості наукових праць, присвячених цьому питанню.

Існує чимало визначень терміна „інформація” в залежності від галузі науки, сфери людської діяльності, де він використовується.

Управління підприємством ґрунтується не на інформації про окремі факти, стани і процеси, а на системі інформації, що є сукупністю всіх видів інформації, яка функціонує як на рівні самого підприємства, так і в навколишньому середовищі.

У межах системно-кібернетичного підходу інформація розглядається в контексті трьох фундаментальних аспектів кібернетичної системи (підприємства):

інформаційному, пов'язаному з реалізацією в системі певної сукупності процесів відображення зовнішнього світу і внутрішнього середовища системи шляхом збору, накопичення і переробки відповідних сигналів;

управлінському, який враховує процеси функціонування системи, напрями її руху під впливом одержаної інформації і ступінь досягнення своїх цілей;

організаційному, характеризуючому устрій і ступінь досконалості самої системи управління в термінах її надійності, живучості, повноти реалізовуваних функцій, досконалості структури і ефективності витрат на здійснення процесів управління в системі.

Інформацію для прийняття управлінських рішень (УР) можна розділити на чотири групи: наперед накопичена в системі управління і потенційно готова до використання в процесі прийняття рішень; інформація, яку одержує управлінець в

процесі прийняття рішень; інформація, отримана шляхом аналітичної обробки; інформація, яка не може бути отримана об'єктивними методами (наприклад, інтуїція особи, що приймає рішення (ОПР)).

Виділяють три типи інформаційних потоків: внутрішньофірмова інформація, яка формується управлінським персоналом і використовується для організації управління; зовнішня інформація, отримана підприємством ззовні; вихідна інформація, яка формується на підприємстві і свідомо передається різними офіційними і неофіційними каналами у зовнішнє середовище.

Теоретики виділяють реальну можливість організації інформаційних потоків у вигляді системи. Як наслідок такого становища в науковій літературі виникло поняття «інформаційне забезпечення». Подібно до поняття «інформація» категорія «інформаційне забезпечення» не має однозначного визначення, що, на нашу думку, зумовлено великим різноманіттям елементів, які формують ці поняття.

З таблиці 1 видно, що інформація є базою всього процесу прийняття рішення, оскільки містить необхідні для аналізу і оцінки ситуацій та прийняття управлінських рішень відомості, завдяки яким керівник отримає змогу діяти свідомо та аргументовано. Аналіз етапів процесу прийняття управлінських рішень наочно показує першочерговість та значення інформаційного забезпечення.

На українських підприємствах проблема побудови ефективної системи інформаційного забезпечення прийняття рішень є дуже актуальною. Практика доводить, що велика кількість проблем, пов'язаних з необхідністю розробки, прийняття та реалізації рішень, полягають у присутності на підприємстві системи інформаційного забезпечення управління тільки у зачатковому стані або в її нераціональному та низькоефективному використанні.

Отже, процес прийняття УР має яскраво виражений інформаційний характер, оскільки прийняття УР притаманне виключно управлінській праці, а інформація є предметом, засобом і продуктом управлінської праці. Основними проблемами формування інформаційного забезпечення прийняття УР на підприємствах є:

Етапи інформаційного забезпечення процесу прийняття і реалізації
управлінських рішень

		Етапи інформаційного забезпечення		
		Підготовчий	Аналітичний	Заключний
Основні етапи процесу прийняття та реалізації рішень	Підготовка до розробки рішення	1. Пошук та відбір інформації про ситуацію; визначення існуючої проблеми; цілей	2. Розробка оцінної системи; аналіз ситуації; діагностика ситуації; розробка прогнозу розвитку ситуації	3. Опис проблемної ситуації. Формулювання головних цілей з урахуванням проведеного аналізу
	Розробка проекту рішення	4. Генерування та формулювання альтернативних варіантів рішення	5. Розробка моделей розвитку ситуації; відбір основних варіантів управлінських впливів	6. Оцінка та вибір варіантів управлінських впливів на основі проведеного аналізу, а також досвіду та інтуїції ОПР
	Реалізація та оцінка рішення	7. Ухвалення рішення; відбір та призначення виконавців	8. Розробка плану дій; розробка технології роботи для виконавців	9. Аналіз результатів розвитку ситуації після управлінських впливів; оцінка ефективності й результативності реалізованого рішення; формування управлінської звітності

визначення потреби в інформації особи, що приймає рішення; встановлення джерел отримання та каналів передачі даних; реалізація технології перетворення даних на аналітичну інформацію, яка відповідає потребам ОПР; визначення вимог до змісту, способу і порядку представлення управлінської звітності.